ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES [*ELEANOR SHARPSTON*] SECINĀJUMI,

sniegti 2009. gada 5. martā [1]

1. Šajā apelācijas tiesvedībā arodbiedrība *3F* [2] lūdz Eiropas Kopienu Tiesu atcelt Pirmās instances tiesas 2007. gada 23. aprīļa rīkojumu lietā T-30/03 *SID*/Komisija (Krājumā nav publicēts), ar kuru Pirmās instances tiesa noraidīja kā nepieņemamu *3F* prasību, kas celta saskaņā ar EKL 230. pantu, atcelt Komisijas lēmumu neuzsākt pārbaudes procedūru saskaņā ar EKL 88. panta 2. punktu [3].

Juridiskie un faktiskie apstākļi

Kopienu tiesību normas

EK līgums

2. Attiecīgie EKL 87. panta noteikumi ir šādi:

"1. Ja vien šis Līgums neparedz ko citu, ar kopējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

[..]

1 — Oriģinālvaloda — angļu.

2 — Agrāk pazīstama kā "*SID*" un ar tādu pašu nosaukumu minēta Pirmās instances tiesas rīkojumā. Tomēr arodbiedrība bija zināma kā *3F* laikā, kad tā iesniedza šo apelācijas sūdzību, un es skaidrības labad visur saukšu apelācijas sūdzības iesniedzēju par "*3F*".

3 — C(2002) 4370, galīgā redakcija; turpmāk tekstā — "apstrīdētais lēmums".

3. Turpmāk norādīto var uzskatīt par saderīgu ar kopējo tirgu:

[..]

c) atbalstu, kas veicina konkrētu saimniecisko darbību vai konkrētu tautsaimniecības jomu attīstību, ja šādam atbalstam nav tāds nelabvēlīgs iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas būtu pretrunā kopīgām interesēm,

[..].”

3. EKL 88. pantā ir noteikts, ka Komisija pastāvīgi pārskata visas atbalsta piešķiršanas sistēmas, kas pastāv dalībvalstīs. Komisija var uzsākt pārbaudes procedūru saskaņā ar EKL 88. panta 2. punktu, kuras laikā “ieinteresētās puses”, uz kurām attiecas šis valsts atbalsts, var iesniegt komentārus Komisijai [4]. Ja tā uzsāk šo procedūru, tad tiek pilnībā pārbaudīts apgalvotais atbalsts. No otras puses, Komisija — kā tā to izdarīja šajā lietā — var nolemt, ka nav nepieciešams veikt šādu pārbaudi, jo tā uzskata, ka vai nu attiecīgie pasākumi nav atbalsts, vai ka tie ir atbalsts, bet ir pilnībā saderīgi ar kopējo tirgu.

4. EKL 230. panta ceturtajā daļā ir noteikts, ka jebkura fiziska vai juridiska persona ar tiem pašiem nosacījumiem var griezties Tiesā par lēmumu, kas adresēts šai personai, vai par lēmumu, kas — kaut arī regulas vai lēmuma formā adresēts citai personai — tomēr šo personu skar tieši un individuāli.

1997. gada Kopienu pamatnostādnes

5. Valsts atbalstu jūrniecības nozarē nosaka 1997. gada Kopienu pamatnostādnes par valsts atbalstu jūras transportam (turpmāk tekstā — “1997. gada pamatnostādnes”) [5]. Šīs pamatnostādnes tostarp norāda uz vairākiem apstākļiem, kuros kuģniecības sabiedrībām piešķirtais atbalsts var tikt uzskatīts par saderīgu ar kopējo tirgu. Konkrētāk, 3.2. iedaļā ir noteiktas pamatnostādnes, lai noteiktu valsts atbalsta, kas ir piešķirts, lai atvieglotu ar darba spēku saistītās izmaksas, saderību [ar kopējo tirgu].

4 — Padomes 1999. gada 22. marta Regula (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai (OV L 83, 1. lpp.). EK līguma 93. pants tagad pēc pārnumurēšanas ir EKL 88. pants.

5 — OV C 205, 5. lpp. Ar šīm pamatnostādnēm tika nomainītas 1989. gada pamatnostādnes (SEC(89) 921, galīgā redakcija), kuru divi galvenie pamatmērķi bija kuģu uzturēšana zem Kopienas karogiem un Kopienas jūrnieku nodarbināšana vislielākajā iespējamajā mērā.

6. 3.2. iedaļas piektā un sestā daļa ir formulēta šādi:

"Tādēļ ar jūrniecības nozares atbalsta pasākumiem vispirms jācenšas mazināt Kopienas kuģu īpašnieku un Kopienas jūrnieku (t.i., to jūrnieku, kuriem ir jāmaksā nodokļi un/vai sociālās apdrošināšanas iemaksas kādā dalībvalstī) izmaksas un nodokļu slogu u.c., tās tuvinot pasaulē pieņemtajam līmenim. Šiem pasākumiem nevajadzētu izpausties kā vienkāršam finanšu atbalstam, bet tam būtu tieši jāstimulē nozares attīstība un nodarbinātība.

Tādēļ attiecībā uz Kopienas kuģniecību ir pieļaujami šādi pasākumi darbaspēka izmaksu jomā:

[..]

— pazeminātas ienākuma nodokļa likmes Kopienas jūrniekiem, kuri strādā uz dalībvalstīs reģistrētiem kuģiem."

7. Iedaļas septītajā daļā ir noteikts, ka ienākuma nodoklis var tikt samazināts līdz nulles likmei saskaņā ar valsts atbalsta shēmu.

Valsts tiesību normas

8. Dānijā ir divi kuģu reģistri. Pirmais no tiem ir parastais kuģu reģistrs, Dānijas Valsts Kuģu reģistrs (turpmāk tekstā — "*Dansk Nationalt Skibsregister*" vai "*DAS*"). 1988. gadā Dānija izveidoja otru reģistru, Dānijas Starptautisko Kuģu reģistru (turpmāk tekstā — "*Dansk Internationalt Skibsregister*" vai "*DIS*")[6]. Kuģu, kuri ir reģistrēti šajā reģistrā, īpašnieki var nodarbināt jūrniekus no valstīm, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis, saskaņā ar darba samaksas nosacījumiem šo īpašnieku valstīs[7].

9. Jūrniekiem, kas kuģoja ar *DIS* reģistrētajiem kuģiem, Dānijas valdība piešķīra noteiktas nodokļu priekšrocības[8]. Konkrētāk, darbinieki, kas bija reģistrēti *DIS* reģistrētajā kuģī, bija pilnībā atbrīvoti no pienākuma maksāt ienākuma nodokli. Šķiet, ka nav strīda par to, ka labums no šiem nodokļu

6 — 1988. gada 1. jūlija Likums Nr. 408, kas stājās spēkā 1988. gada 23. augustā (*Lovtidende*, A daļa, 1988. gada 22. jūlijs).

7 — Citiem vārdiem sakot, algu nosacījumi, kas attiecas uz trešām valstīm, kas praksē nozīmē zemāku atalgojumu nekā to, kas būtu maksāts jūrniekiem no Eiropas Savienības dalībvalstīm.

8 — 1988. gada 1. jūlija Likumi no Nr. 361 līdz Nr. 364, kuri stājās spēkā 1989. gada 1. janvārī (*Lovtidende*, A daļa, 1988. gada 2. jūlijs).

pasākumiem tiek nodots kuģu īpašniekiem, kuriem tādējādi ir iespēja samazināt bruto algas, nesamazinot neto algas jūrniekiem, kuri ir atbrīvoti no attiecīgā nodokļa.

Apstrīdētais lēmums

10. Apstrīdētais lēmums tika pieņemts saistībā ar *3F*, arodbiedrību, kas pārstāv (arī) jūrniekus. *3F* apgalvoja, ka šie nodokļu pasākumi, it īpaši jūrnieku, kas kuģo ar *DIS* reģistrētajiem kuģiem, atbrīvošana no nodokļa, ir pretrunā 1997. gada pamatnostādnēm un būtu jāklasificē kā nelikumīgs valsts atbalsts.

11. Apstrīdētajā lēmumā Komisija konstatēja, ka pasākumi patiešām bija valsts atbalsts, bet ka tie bija saderīgi ar kopējo tirgu saskaņā ar EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu. Tādēļ Komisija nolēma neuzsākt pārbaudes procedūru saskaņā ar EKL 88. panta 2. punktu un necelt iebildumus pret nodokļu pasākumiem, kas bija *3F* sūdzības priekšmets.

Pirmās instances tiesas rīkojums

12. Lai panāktu apstrīdētā lēmuma atcelšanu, *3F* cēla prasību Pirmās instances tiesā. Šī prasība atcelt tiesību aktu ir balstīta uz trīs pamatiem.

i) EKL 88. panta 2. punkta pārkāpums (jo Komisija neuzsāka pārbaudes procedūru, neņemot vērā četru gadu nokavējumu atbildēšanai uz sūdzību, ko *3F* interpretēja kā tādu, kas norāda uz "nopietnām grūtībām", lai noteiktu, vai valsts atbalsts bija saderīgs);

ii) EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunkta pārkāpums (jo Komisija konstatēja, ka atbalsti bija saderīgi, ja, kā to apgalvo *3F*, tie nerada stimulu darba devējiem radīt priekšrocības Kopienas jūrniekiem, kā tas ir pieprasīts 1997. gada un 1989. gada pamatnostādnēs un kā to pieprasa tiesiskās paļāvības princips);

iii) acīmredzama kļūda vērtējumā (it īpaši tajā ziņā, ka Komisija neņēma vērā sociālo politiku un neizmeklēja, kas nosaka darba devēja izvēli nodarbināt vienu jūrnieku, bet ne citu).

13. Prasības pieteikumā, kas iesniegts Pirmās instances tiesā, *3F* vēlējās pierādīt, ka tai bija tiesības celt prasību atcelt tiesību aktu. Konkrētāk, tā apgalvoja, ka tai bija acīmredzami ierobežota pozīcija kā koplīgumu sarunu rīkotājai un tās diapazonu rīkot sarunas par šādiem līgumiem ietekmēja valsts atbalsta sistēma, kas paredzēja nodokļu atlaides ne tikai Kopienas jūriniekiem, bet visiem jūriniekiem (ieskaitot tos jūriniekus, kuri ietilpst arodbiedrībās valstīs, kas nav Kopienu dalībvalstis). *3F* apgalvo, ka tas izraisa tās dalībniekiem situāciju, kas ir nelabvēlīga konkurētspējai. *3F* arī norādīja uz faktu, ka apstrīdētais lēmums radās tās sūdzības rezultātā.

14. Komisija izvirzīja iebildi par nepieņemamību, kuru Pirmās instances tiesa apmierināja apstrīdētajā rīkojumā.

15. Pirmās instances tiesa sāka ar virkni ievada apsvērumu [9], kuros kā pirmo tā izklāstīja vispārēju pārbaudi par tiešu un individuālu skaršanu, kas atrodama spriedumā lietā *Plaumann*/Komisija [10], un izklāstīja tā lietas dalībnieka tiesību pārbaudi, kurš vēlas apstrīdēt lēmuma, kurā tika izvērtēts atbalsts, pamatotību.

16. Pēc tam Pirmās instances tiesa izvērtēja *3F* prasības atcelt tiesību aktu pieņemamību saskaņā ar *Plaumann*/Komisija judikatūras virkni. Konkrētāk, Pirmās instances tiesa 32. punktā konstatēja, ka *3F*:

"nevar apgalvot, ka tās konkurētspējas stāvokli ir ietekmējis attiecīgais atbalsts. Pirmkārt, ir konstatēts, ka uzņēmuma darbinieku asociācija, kura, iespējams, guva labumu no valsts atbalsta, nekādā ziņā nekonkurēja ar šo uzņēmumu [11]. Otrkārt, tiktāl, ciktāl prasītāja pamatojas uz savu konkurētspējas stāvokli saistībā ar citām jūrnieku arodbiedrībām, piedaloties sarunās par koplīgumiem attiecīgajā nozarē, pietiek norādīt, ka līgumi, kas noslēgti kolektīvo sarunu kontekstā, neietilpst konkurences tiesību piemērošanas jomā [12]" [13].

17. Atgādinājusi, ka organizācijas, kas pārstāv uzņēmuma darbiniekus, kā ieinteresētās puses EKL 88. panta 2. punkta nozīmē var

9 — Apstrīdētā lēmuma 21.–26. punkts. Es apskatu šos apsvērumus secinājumu 26.–49. punktā.

10 — Tiesas 1963. gada 15. jūlija spriedums lietā 25/62 *Plaumann*/Komisija (*Recueil*, 199. lpp.).

11 — Šeit Tiesa norādīja uz Pirmās instances tiesas 1997. gada 18. decembra spriedumu lietā T-178/94 *ATM*/Komisija (*Recueil*, II-2529. lpp., 63. punkts).

12 — Saistībā ar EKL 3. panta g) apakšpunktu un 81. panta nepiemērošanu attiecībā pret koplīgumiem Pirmās instances tiesa norādīja uz Tiesas 1999. gada 21. septembra spriedumu lietā C-67/96 *Albany* (*Recueil*, I-5751. lpp., 52.–60. punkts.).

13 — Ar šo punktu ir pamatots apelācijas sūdzības iesniedzējas pirmais apelācijas sūdzības pamats, skat. šo secinājumu 22. punktu.

iesniegt komentārus Komisijai par sociāla rakstura apsvērumiem, Pirmās instances tiesa 36. punktā konstatēja, ka:

"Šajā lietā [..] šķiet, kas sociālie aspekti, ka izriet no *DIS* reģistra, galvenokārt izriet no reģistra izveidošanas [..], nevis no piesaistītajiem nodokļu pasākumiem [..] Pirmkārt, Komisija uzskatīja, ka *DIS* reģistra izveide nebija valsts atbalsts, un tā izvērtēja attiecīgo valsts pasākumu saderību ar kopējo tirgu tikai saistībā ar nodokļu pasākumiem [..]. Otrkārt, savos apsvērumos par iebildi par nepieņemamību [..] prasītāja tieši norādīja, ka tās lieta bija balstīta uz EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunkta pārkāpumu un ka tā nekad nebija apgalvojusi, ka valsts atbalsts izrietēja no fakta, ka jūrnieki no valstīm, kas nav Kopienas dalībvalstis, varētu būt pakļauti atšķirīgiem darba nosacījumiem salīdzinājumā ar jūrniekiem no Kopienas dalībvalstīm. No tā izriet, ka šajā lietā *DIS* reģistra sociālie aspekti ir tikai netieši saistīti ar apstrīdētā lēmuma priekšmetu un tādējādi, kā to atzīst prasītāja, ar šo procesu. Tādēļ prasītāja nevar pamatoties uz šiem aspektiem, lai pierādītu, ka tā ir individuāli skarta [14]."

18. Pēc tam Pirmās instances tiesa 37. punktā konstatēja, ka:

"[*3F*] nevar uzskatīt par individuāli skartu tādēļ vien, ka attiecīgais atbalsts nonāk pie saņēmējiem jūrnieku, kuriem pienākas ienākuma nodokļa atvieglojums, ko nosaka nodokļu pasākums, algas prasījumu samazinājuma veidā. Apstrīdētais lēmums ir pamatots ar priekšrocībām, kuras saņem atbalsta saņēmēji, nevis ar atbalsta nodošanas metodi [15]."

19. Visbeidzot Pirmās instances tiesa 38.–40. punktā konstatēja, ka:

"[*3F*] nav pierādījusi, ka attiecīgais atbalsts varēja tieši ietekmēt tās kā sarunu rīkotājas intereses.

Šajā sakarā ir jāatgādina, ka spriedumā [apvienotajās] lietā[s] *Van de Kooy* u.c./ Komisija un spriedumā lietā *CIRFS* u.c./ Komisija [..] prasītāji varēja balstīties uz kopumā īpašu, patiešām izņēmuma, stāvokli, kas izpaudās tādējādi, ka tie bija rīkojuši

14 — Ar šo punktu ir pamatots apelācijas sūdzības iesniedzējas otrais apelācijas sūdzības pamats, skat. šo secinājumu 23. punktu.

15 — Ar šo punktu ir pamatots apelācijas sūdzības iesniedzējas trešais apelācijas sūdzības pamats, skat. šo secinājumu 24. punktu.

sarunas un parakstījuši līgumu, ar kuru tika noteikts tarifs, kas bija valsts atbalsts, un tādējādi, ka tie bija cieši piedalījušies procedūrā Komisijā [16], vai kas izpaudās tādējādi, ka tie bija Komisijas sarunu biedri saistībā ar disciplīnas definīciju sakarā ar atbalstu attiecīgajā nozarē [17].

Šajā lietā vienīgi fakts, ka prasītāja iesniedza sūdzību Komisijai par attiecīgo atbalstu, nenozīmē, ka tā ir individuāli nošķirta. Turklāt, kaut gan prasītāja varēja būt viena no to koplīgumu sarunu rīkotājām, kuri attiecas uz jūrniekiem, kas kuģo ar kuģiem, kuri reģistrēti vienā no Dānijas reģistriem, un kā tāda ir bijusi nozīmīga mehānismā, saskaņā ar kuru atbalsts tika nodots kuģu īpašniekiem, prasītāja nav pierādījusi, ka tā rīkoja sarunas par Kopienas pamatnostādņu par valsts atbalstu jūras transportam, uz kurām notiek pamatošanās šajā lietā, projekta sastādīšanu ar Komisiju vai ka tā rīkoja sarunas par nodokļu pasākumiem ar Komisiju vai Dānijas valdību [18]."

20. Ar šādu pamatojumu Pirmās instances tiesa konstatēja, ka ne uz *3F*, ne uz tās dalībniekiem individuāli neattiecās apstrīdētais lēmums.

16 — Šeit Tiesa norādīja uz 1988. gada 2. februāra spriedumu apvienotajās lietās 67/85, 68/85 un 70/85 *Van der Kooy* u.c./Komisija (*Recueil*, 219. lpp., 21.–24. punkts) un 2000. gada 23. maija spriedumu lietā C-106/98 P *Comité d'entreprise de la Société française de production* u.c./Komisija (*Recueil*, I-3659. lpp., 43. punkts).

17 — Šeit Tiesa norādīja uz 1993. gada 24. marta spriedumu lietā C-313/90 *CIRFS* u.c./Komisija (*Recueil*, I-1125. lpp., 29. un 30. punkts) un iepriekš 16. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Comité d'entreprise de la Société française de production* u.c./Komisija, 44. punkts.

18 — Ar šiem punktiem ir pamatots apelācijas sūdzības iesniedzējas ceturtais apelācijas sūdzības pamats, skat. šo secinājumu 25. punktu.

Šī apelācijas sūdzība

21. *3F* izvirza apelācijas sūdzību par Pirmās instances tiesas lēmumu, balstoties uz četriem pamatiem.

22. Pirmkārt, Pirmās instances tiesa pieļāva kļūdu tiesību piemērošanā, pamatojoties uz spriedumu lietā *Albany* [19], lai konstatētu, ka *3F* nevarēja pamatoties uz pašas konkurētspējas stāvokli sarunās par koplīgumiem, lai pierādītu, ka tā bija individuāli skarta.

23. Otrkārt, Pirmās instances tiesa pieļāva kļūdu tiesību piemērošanā, konstatējot, ka *3F* nevarēja atsaukties uz sociālajiem aspektiem, lai pierādītu, ka tā bija individuāli skarta.

24. Treškārt, Pirmās instances tiesa nepareizi piemēroja *Plaumann*/Komisija un *ARE* [20] judikatūru, konstatējot, ka *3F* nevar tikt uzskatīta par individuāli skartu vienīgi tāpēc, ka attiecīgais atbalsts nonāk pie saņēmējiem jūrnieku, kuriem pienākas ienākuma nodokļa atvieglojums, algas prasījumu samazinājuma veidā.

19 — Iepriekš minēts šo secinājumu 12. zemsvītras piezīmē.

20 — Tiesas 2005. gada 13. decembra spriedums lietā C-78/03 P *Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum* (turpmāk tekstā — "*ARE*") (Krājums, I-10737. lpp.).

25. Ceturtkārt, Pirmās instances tiesa nepareizi piemēroja *Van der Kooy* u.c./Komisija un *CIRFS* u.c./Komisija judikatūru, konstatējot, ka *3F* kā sarunu rīkotājas intereses neskāra attiecīgie nodokļu pasākumi, par kuriem ir runa apstrīdētajā lēmumā.

27. Kopumā EKL 230. pantā ir noteikts pamats fizisku un juridisku personu (kuru starpā var ietilpt arodbiedrības) tiesībām celt prasību atcelt Komisijas lēmumu, kas ir adresēts dalībvalstij (gluži kā bija apstrīdētais lēmums), ja šis lēmums tomēr attiecas tieši un individuāli uz lietas dalībnieku, kurš ceļ prasību.

Ievada piezīmes

28. Tiesa ir interpretējusi jēdzienu "skar tieši un individuāli" vairākas reizes virknē labi zināmas judikatūras. Konkrētāk, Tiesa spriedumā lietā *Plaumann*/Komisija [24] nolēma, ka lietas dalībnieki var apgalvot, ka ir skarti tieši un individuāli, vienīgi ja attiecīgais lēmums uz tiem attiecas kādu noteiktu, tiem raksturīgu iezīmju dēļ vai to īpašās situācijas dēļ, salīdzinot ar visām citām personām, un tādēļ tos nošķir individuāli.

26. *3F* prasības pieteikumā, kas iesniegts Pirmās instances tiesā, tiek lūgts atcelt Komisijas lēmumu neuzsākt pārbaudes procedūru saskaņā ar EKL 88. panta 2. punktu [21]. Ir relatīvi maz lietu, kuras attiecas uz šāda veida prasības pieteikumu [22], un ir palikusi zināma neskaidrība par tiesību celt prasību atbilstošo pārbaudi [23]. Tādēļ es uzskatu par lietderīgu izklāstīt to, ko es uzskatu par pareizo veidu, kā izvērtēt tiesības celt prasību tiesā saistībā ar šāda tipa prasības pieteikumiem.

29. Saistībā ar lēmumiem, kurus Komisija pieņēmusi, pildot savu pienākumu pastāvīgi pārbaudīt visas atbalsta sistēmas, kas pastāv dalībvalstīs [25], Tiesa ir izstrādājusi specifiskāku pārbaužu komplektu, lai pārbaudītu juridiskas personas tiesības celt prasību, ja šī persona vēlas celt prasību pret Komisijas lēmumu

21 — Kaut gan prasības pieteikumā, kas iesniegts Pirmās instances tiesā, tika vienīgi lūgts atcelt apstrīdēto lēmumu, prasītājas pirmais pamats bija procesuāla rakstura, un Pirmās instances tiesa uzskatīja šo prasības pieteikumu par tādu, kas citu starpā ir vērsts uz *3F* procesuālo tiesību aizsardzību. Šis apelācijas sūdzības sakarā es darīšu tāpat.

22 — Atšķirībā no daudz nopietnākas judikatūras virknes, kas attiecas uz tiesību celt prasību noteikšanu, ja Komisija ir uzsākusi pārbaudes procesu saskaņā ar EKL 88. panta 2. punktu un šīs procedūras beigās pieņemtais lēmums tiek apstrīdēts.

23 — Paša pārsūdzētajā rīkojumā patiešām ir redzama zināma pārprotamība par to, kāda tiesību celt prasību pārbaude būtu jāpiemēro; salīdziniet 28. punktu ar 27. un 30. punktu.

24 — Iepriekš minēts šo secinājumu 10. zemsvītras piezīmē, 107. punkts. Šis formulējums visnesenāk tika atkārtots Tiesas 2008. gada 22. decembra spriedumā lietā C-487/06 P *British Aggregates*/Komisija (turpmāk tekstā — "*BAA*") (Krājums, I-10505. lpp., 27. punkts).

25 — EKL 88. panta 1. punkts.

neuzsākt pārbaudi saskaņā ar EKL 88. panta 2. punktu.

30. Šī atsevišķā tiesību celt prasību pārbaude pirmo reizi tika izstrādāta spriedumā lietā *Cook*/Komisija [26] un spriedumā lietā *Matra*/Komisija [27]. Šajos divos spriedumos Tiesa ir izklāstījusi zemāko slieksni lietas dalībniekiem, kuri apstrīd šāda tipa lēmumu, norādot, ka personām, kurām ir paredzētas procesuālās garantijas, kas noteiktas EKL 88. panta 2. punktā, ir jādod tiesības apstrīdēt Komisijas lēmumu neuzsākt pārbaudi.

31. Tiesa norādīja uz spriedumu lietā *Intermills*/Komisija [28], lai definētu šīs personas. Pamatojoties uz EKL 88. panta 2. punkta formulējumu, tā secināja, ka "ieinteresētās puses" var celt prasības, lai aizsargātu savas procesuālās garantijas. Lai nokļūtu kategorijā "ieinteresētās puses", prasītājam ir jāpierāda, ka atbalsta piešķiršana var ietekmēt tā intereses. Tiesa konkretizēja, ka tas it īpaši ietver uzņēmumus, kas konkurē ar attiecīgā atbalsta saņēmējiem.

32. Spriedumā lietā *ARE* [29] Tiesa apstiprināja atšķirību starp tiesību celt prasību pārbaudi saistībā ar prasītājiem, kas vienkārši mēģināja panākt savu procesuālo tiesību aizsardzību saskaņā ar EKL 88. panta 2. punktu, un pārbaudi saistībā ar tiem, kas mēģināja apstrīdēt lēmuma, ar kuru tiek novērtēts atbalsts kā tāds, pamatotību.

33. Saskaņā ar spriedumu lietā *ARE*, ja prasītājs vēlas aizsargāt savas procesuālās tiesības, tam ir vienīgi jāpierāda, ka tas ietilpst "ieinteresētās personas" kategorijā EKL 88. panta 2. punkta nozīmē. Tomēr gadījumā, ja prasītājs apstrīd "lēmuma, ar kuru tiek novērtēts atbalsts, pamatotību", tam ir jāpierāda, ka tas iztur tiesību celt prasību pārbaudi, kas izklāstīta Tiesas spriedumā lietā *Plaumann*/Komisija.

34. Visnesenākajā spriedumā šajā jomā, spriedumā lietā *BAA* [30], Tiesa norādīja, ka prasītājam, ja tas apstrīd lēmuma, ar kuru tiek novērtēts atbalsts, pamatotību, ir jāpierāda, ka tam ir speciāls vai īpašs statuss sprieduma lietā *Plaumann*/Komisija nozīmē [31].

26 — Tiesas 1993. gada 19. maija spriedums lietā C-198/91 *Cook*/Komisija (*Recueil*, I-2487. lpp., 23. un nākamie punkti).

27 — Tiesas 1993. gada 19. jūnija spriedums lietā C-225/91 *Matra*/Komisija (*Recueil*, I-3203. lpp., 17. un nākamie punkti).

28 — Tiesas 1984. gada 14. novembra spriedums lietā C-323/82 *Intermills*/Komisija (*Recueil*, 3809. lpp., 16. punkts).

29 — Iepriekš minēts šo secinājumu 20. zemsvītras piezīmē, 34.–37. punkts.

30 — Iepriekš minēts šo secinājumu 24. zemsvītras piezīmē.

31 — Skat. it īpaši 25.–30. un 35. punktu.

35. Lieta *BAA* bija ievērojama ar to, ka prasītājs šajā lietā apstrīdēja lēmumu neuzsākt pārbaudi, pamatojoties gan uz to, ka tā procesuālās tiesības bija pārkāptas, gan uz to, ka Komisija pieļāva kļūdas šī lēmuma pamatojumā [32]. Tiesa apelācijas tiesvedībā apskatīja visus tiesību pamatus, ko prasītājs bija izvirzījis Pirmās instances tiesā [33]. No šī sprieduma izriet, ka, ja lietas dalībnieks izvirza pamatu par paša lēmuma pamatotību, tiesību celt prasību pārbaude, kas ir jāizmanto, ir tā, kas ir izklāstīta spriedumā lietā *Plaumann*/Komisija un tam sekojošā judikatūras virknē. Turklāt šajā spriedumā ir norādīts, ka Pirmās instances tiesai nebūtu iespējams nodalīt iesniegtos tiesību pamatus tādā ziņā, ka, ja attiecīgais prasītājs neatbilst *Plaumann*/Komisija kritērijiem par pieņemamību saistībā ar apstrīdēšanu pēc būtības, Pirmās instances tiesa varētu izvērtēt pieņemamību saistībā ar "ieinteresēto pušu" kategoriju sakarā ar procesuālajiem pamatiem [34].

36. Tiesas līdz šim praktizētā pieeja ir izpelnījusies noteiktu kritiku no akadēmiskajām aprindām [35]. Šajos secinājumos es negrasos plaši kritizēt tiesas pieeju. Tomēr es vēlētos īsumā komentēt šo jautājumu.

37. Iesākumā es vēlētos atgādināt noteiktus specifiskus komentārus, kurus ģenerāladvokāts Mengoci [*Mengozzi*] ir paudis savos secinājumos lietā *BAA* [36]. Manuprāt, ja prasītājs vienīgi lūdz atcelt Komisijas lēmumu neuzsākt formālo pārbaudes procedūru, Pirmās instances tiesai ir jāizvērtē tikai jautājums, vai Komisijas (procesuālais) lēmums bija pareizi pieņemts. Praksē tas var nozīmēt pārbaudīt procedūru, kuru Komisija izmantojusi, lai pieņemtu lēmumu. Tajā var ietilpt pārbaude par to, vai Komisija bija pierādījusi, ka nebija nopietnu grūtību noskaidrot, ka attiecīgais pasākums ir atbalsts vai ka attiecīgais atbalsts ir saderīgs ar kopējo tirgu [37].

38. Ja Pirmās instances tiesa secina, ka Komisijas lēmums neuzsākt pārbaudes proce-

32 — Prasītājs šajā sakarā pamatojās uz ļoti līdzīgu tiesību pamatu komplektu, gluži kā to paveica *3F* Pirmās instances tiesā.

33 — Sprieduma 37. punkts.

34 — Skat. it īpaši sprieduma 37. punktu, kurā — izvērtējot tiesību celt prasību pārbaudi, kura būtu piemērojama attiecībā pret prasītāju, — Tiesa konstatēja, ka "*BAA* nemēģināja vienīgi apstrīdēt Komisijas atteikumu uzsākt formālo pārbaudes procedūru, bet *arī* apstrīdēt šī lēmumu pamatotību" (kursīvs mans). Šķiet, ka ģenerāladvokāta Mengoci [*Mengozzi*] secinājumu 76. punktā ir sniegts atbalsts šādai interpretācijai.

35 — Skat., piemēram, Friedensköld, E., "Locus Standi in Article 88 (2) EC cases: No cure for the Plaumann blues I" un Schmauch, M., "Locus Standi and Article 88(3): No cure for the Plaumann blues II", *European Law Reporter*, 1/2008, 17. lpp. Cik es zinu, līdz šim nav publicēti komentāri par *BAA*.

36 — 68.–76. punkts.

37 — 71. punkts ģenerāladvokāta Mengoci secinājumos lietā *BAA*.

dūru nebija pieņemts pareizi, šai tiesai ir jāatceļ šis lēmums [38].

39. Ja prasītājs ir izvirzījis papildu argumentu, kas attiecas uz attiecīgā pasākuma pārbaudi pēc būtības, ko veikusi Komisija, manuprāt, tam nebūtu jāietekmē tiesību celt prasību slieksnis. Praksē papildu apsvērumi, kas attiecas uz lietas būtību, var palīdzēt Tiesai noteikt, vai Komisija patiešām ir atrisinājusi visas nopietnās grūtības sākotnējā vērtējumā par to, vai attiecīgais pasākums ir vai nu saderīgs ar kopējo tirgu, vai nu šis pasākums nav valsts atbalsts. Šādi apsvērumi var arī atklāt procesuālu kļūdu, ko pieļāvusi Komisija.

40. Es neredzu, kādēļ papildu substantīvo apsvērumu par attiecīgajiem pasākumiem iesniegšanai būtu jārada stingrāka tiesību celt prasību pārbaudes piemērošana. Tā tas ir it īpaši gadījumā, ja prasītājs mēģina panākt nevis saistošu nolēmumu jautājumā, vai attiecīgais pasākums ir likumīgs valsts atbalsts, bet tikai tiesas vērtējumu par to, vai tā, kā Komisija sākotnēji uzskatīja, bija pareizi.

38 — Komisija tad var vēlreiz pieņemt lēmumu, nebūdama saistīta ar attiecīgā pasākuma sākotnējo vērtējumu. Ja lēmums būtu atcelts sakarā ar grūtībām, kas palikušas Komisijas veiktajā vērtējumā par atbalstu, tad Komisijai, kaut gan baudot tiesības neuzsākt pārbaudes procesu, būtu pienākums pierādīt, ka atlikušās grūtības bija pārvarētas.

41. Šāda pieeja ir nevajadzīgi formāla, ar kuru tiek sodīts prasītājs, kas vēlas atbalstīt savu lūgumu, lai tiesa veiktu vērtējumu saistībā ar Komisijas sākotnējo uzskatu, ar apgalvojumu, ka Komisija pieļāva kļūdu sava konstatējuma būtībā.

42. Konkrētāk, saskaņā ar šo pieeju man ir grūti iedomāties, kā prasītājs var viegli izvairīties tikt ievilkts lēmuma pamatotības jomā, mēģinot pierādīt, ka vēl bija palikušas nopietnas grūtības Komisijas sākotnējā vērtējumā par attiecīgo atbalstu. Spriedumā lietā *ARE* un spriedumā lietā *BAA* Tiesa ir noteikusi īstu vadlīniju, saskaņā ar kuru prasītājiem un to advokātiem ir uzmanīgi jāvirzās uz priekšu. Viņiem ir ļoti viegli paslīdēt un konstatēt, ka tie ir nokļuvuši stingrākas *Plaumann*/Komisija pārbaudes slazdā vai ka tie nav darījuši pietiekami, lai pierādītu Tiesai, ka lēmumā, kuru tie vēlas apstrīdēt, patiešām bija procesuālas kļūdas.

43. Manuprāt, būtu labāk, ja Tiesa izvērtētu prasības pieteikumu sakarā ar to, kas *patiešām tiek prasīts*, nevis vai prasītājs pamatojas uz argumentiem, kas attiecas uz vērtējuma, kuru Komisija sākotnēji veica par apgalvoto valsts atbalstu, būtību.

44. Šajā lietā, kaut gan *3F* apstrīdēja konstatāciju, ko Komisija veikusi par atbalsta raksturu, pamatotību, tā to darīja, vēloties panākt tiesas pārbaudi par procesuālu Komisijas lēmumu. *3F* kā prasītājas tiesības celt prasību tiktu daudz ticamāk izvērtētas saskaņā ar kritēriju par to, vai tā var tikt uzskatīta par "ieinteresēto pusi".

45. Ja Pirmās instances tiesa uz šī pamata būtu izvērtējusi *3F* tiesības celt prasību, šķiet ticami, ka *3F* būtu uzskatāma par tādu, kuras intereses varētu ietekmēt attiecīgais valsts atbalsts.

46. Tomēr šīs judikatūras noteiktajos ietvaros fakts, ka, ceļot prasību atcelt apstrīdēto lēmumu, *3F* apstrīdēja minētā lēmuma pamatotību, nozīmē, ka ir jāpiemēro *Plaumann*/Komisija pārbaude par tiesībām celt prasību.

47. Tādēļ Pirmās instances tiesa pareizi piemēroja *Plaumann*/Komisija pārbaudi par tiesībām celt prasību, neiekļaujot nekādu vērtējumu par to, vai *3F* varēja tikt uzskatīta par "ieinteresēto pusi" EKL 88. panta 2. punkta nozīmē.

48. Šai tiesai tāpat būtu jāizvērtē *3F* apelācijas sūdzības pamati, pamatojoties uz to, vai tā var pierādīt tiesību celt prasību esamību saskaņā ar *Plaumann*/Komisija pārbaudi.

49. Visbeidzot, Tiesa spriedumā lietā *ARE* nosprieda, ka gadījumā, ja prasību cēlusi apvienība, kas izveidota konkrētas personu kategorijas kolektīvo interešu pārstāvībai, šo apvienību var uzskatīt par individuāli skartu tiktāl, ciktāl tiek ietekmēts tās dalībnieku stāvoklis tirgū [39]. Tiesību pamati par tiesībām celt prasību, kurus izvirzījusi *3F*, tādēļ ir jāizvērtē no šāda skatupunkta.

Pirmais apelācijas sūdzības pamats

50. Apelācijas sūdzības iesniedzējas pirmais apelācijas sūdzības pamats ir apgalvojums, ka Pirmās instances tiesa pieļāva kļūdu tiesību piemērošanā, pārsūdzētā rīkojuma 32. punktā konstatējot, ka *3F* nevarēja apgalvot, ka tās konkurētspējas stāvokli bija ietekmējis attiecīgais atbalsts.

39 — Iepriekš 20. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *ARE*, 70. punkts.

51. 32. punkta otrajā daļā Pirmās instances tiesa norādīja, ka *3F* nevarēja pamatoties uz kaitējumu tās konkurētspējas stāvoklim attiecībā pret citām arodbiedrībām, rīkojot sarunas par koplīgumiem attiecīgajā nozarē. Lai pamatotu šo konstatāciju, Pirmās instances tiesa norādīja, ka līgumi, par kuriem notiek kolektīvās pārrunas, neietilpst konkurences tiesību piemērošanas jomā, un norādīja uz Tiesas sprieduma lietā *Albany*[40] 52.–60. punktu šī apgalvojuma pamatošanai.

52. *3F* apgalvo, ka šī lieta ir jānošķir no sprieduma lietā *Albany*. Spriedums lietā *Albany* attiecās uz strīdu par to, vai ar koplīgumu var pieprasīt, lai darba devējs būtu saistīts ar konkrētu pensiju fondu. Šajā gadījumā Tiesa nosprieda, ka šāds līgums nevar ietilpt konkurences tiesību piemērošanas jomā saskaņā ar to, kas tagad ir EKL 81. panta 1. punkts. Toties šī lieta attiecas uz to, lai tiktu pārbaudīts Komisijas lēmums par nodokļu pasākumu, kurš, iespējams, ietekmēja *3F* spēju noslēgt koplīgumus. Tas neskar pašus koplīgumus. *3F* pieņem, ka uz koplīgumiem neattiecas EKL 81. panta 1. punkts, bet apgalvo, ka norādei, ko Pirmās instances tiesa ir izteikusi šajā sakarā, nav nozīmes attiecībā uz šīs lietas iznākumu.

53. Tādēļ *3F* apgalvo, ka Pirmās instances tiesa nepareizi piemēroja spriedumu lietā *Albany*.

40 — Iepriekš minēts šo secinājumu 12. zemsvītras piezīmē.

54. Komisija izvirza divus atbildes argumentus. Pirmkārt, tā apgalvo, ka *3F* pirmajā apelācijas sūdzības pamatā nav apstrīdēta 32. punkta pirmā daļa, kurā Pirmās instances tiesa norādīja, ka *3F* nevarēja pierādīt tiesības celt prasību, pamatojoties uz to, ka tā konkurē ar savu dalībnieku darba devējiem. Tas, ka *3F* neapstrīdēja Pirmās instances tiesas konstatāciju punkta pirmajā daļā, tādējādi nozīmē, ka tās arguments saistībā ar 32. punkta otro daļu nav iedarbīgs, jo Pirmās instances tiesas konstatācija 32. punkta pirmajā daļā pati par sevi ir pietiekams pamats, lai pasludinātu prasību par nepieņemamu.

55. Komisijas pirmo argumentu var apskatīt lakoniski. Ar šo argumentu tiek kļūdaini pieņemts, ka pamati, ar kuriem prasītāja var apgalvot tiesības celt prasību, ir kumulatīvi, līdz ar to, ja tā nepierāda tiesības celt prasību ar kādu no pamatiem no pamatu virknes, tā vispār nevar apgalvot tiesības celt prasību. Tomēr šie pamati ir alternatīvi. Ja prasītāja ar vienu pamatu var pierādīt tiesības celt prasību, tad prasība ir pieņemama. Turklāt, kā *3F* uzsvēra tiesas sēdē, tā nebija apgalvojusi, ka tā konkurē ar savu dalībnieku darba devējiem.

56. Tādēļ Komisijas pirmais apgalvojums par šo jautājumu būtu jānoraida.

57. Otrkārt, Komisija apgalvo, ka Pirmās instances tiesa pareizi piemēroja spriedumu lietā *Albany*.

58. Tādēļ es detalizētāk apskatīšu spriedumu lietā *Albany*.

59. Tiesa spriedumā lietā *Albany* nosprieda, ka koplīgumi, kas noslēgti starp vadību un darbiniekiem, lai sasniegtu sociālās politikas mērķus, nevar tikt izvērtēti saskaņā ar EKL 81. panta 1. punktu, jo šie mērķi tiktu grauti, ja šādus līgumus izvērtētu saskaņā ar šo pantu [41].

60. Šajā lietā *3F* lūdza pārbaudīt Komisijas lēmumu neuzsākt pārbaudes procedūru. Šī pārbaudes procedūra būtu attiekusies uz nodokļu tiesību normu, nevis koplīgumu. *3F* apgalvo, ka apstrīdētās nodokļu tiesību normas ierobežo tās spēju noslēgt koplīgumus. Vienīgi fakts, ka koplīgumi nevar tikt izvērtēti saskaņā ar EKL 81. pantu (skat. spriedumu lietā *Albany*), nevar būt pienācīgs pamats, lai secinātu, ka *3F* nevar izvirzīt šo argumentu.

41 — 59. un 60. punkts.

61. Būtībā es piekrītu šai argumentācijai.

62. Manuprāt, Pirmās instances tiesa spriedumu lietā *Albany* ir interpretējusi pārāk plaši. Šajā lietā Tiesai netiek lūgts izvērtēt — kā tai bija lūgts lietā *Albany* — īpašu koplīgumu no konkurences noteikumu skatupunkta. Tā vietā *3F* apgalvoja, ka tās konkurētspējas stāvokli attiecībā pret citām arodbiedrībām ietekmēja apgalvotais atbalsts. Viens veids, kādā tā mēģināja pierādīt, ka tās stāvoklis bija ietekmēts, bija, paužot apgalvojumu, ka attiecīgais atbalsts bija pasliktinājis tās spēju noslēgt koplīgumus.

63. Pat ja koplīgumi neietilpst konkurences tiesību piemērošanas jomā, Pirmās instances tiesa ir izdarījusi secinājumu, kas loģiski neizriet no šī apgalvojuma. Koplīgumu izslēgšanai no pārbaudes, kas veikta saskaņā ar konkurences tiesību principiem, nebūtu jāliedz prasītājam parādīt, ka tā konkurētspējas stāvoklis ir ticis negatīvi ietekmēts, norādot uz tā pavājināto stāvokli attiecībā pret citām arodbiedrībām saistībā ar koplīgumu noslēgšanu.

64. Tādēļ Pirmās instances tiesa pieļāva kļūdu, izvērtējot attiecīgā atbalsta iedarbību uz *3F* konkurētspējas stāvokli. Pareizā pieeja būtu bijusi izvērtēt, vai *3F* konkurētspējas stāvokli attiecībā pret citām jūrnieku arod-

biedrībām patiešām bija ietekmējis apgalvotais atbalsts.

65. Līdz ar to es secinu, ka *3F* pirmais apelācijas sūdzības pamats ir pamatots.

Otrais apelācijas sūdzības pamats

66. *3F* apgalvo, ka Pirmās instances tiesa pieļāva kļūdu tiesību piemērošanā, konstatējot pārsūdzētā rīkojuma 35. un 36. punktā, ka *3F* nevar balstīties uz sociālajiem aspektiem, lai pierādītu, ka tā bija individuāli skarta.

67. Pirmās instances tiesa 36. punktā konstatēja, ka nebija nekādu sociālo aspektu, par kuriem *3F* varēja iesniegt komentārus, jo vienīgās sociālās sekas radās no paša *DIS* reģistra, nevis no nodokļu atlaidēm, kas attiecās uz jūrniekiem, kas kuģo uz šajā reģistrā reģistrētajiem kuģiem.

68. *3F* apgalvo, ka Pirmās instances tiesai vajadzēja izpētīt, vai *3F* varētu būt tiesīga iesniegt komentārus par atbilstošo tiesību normu sociālajiem aspektiem (proti, Kopienas jūrnieku aizsardzību saskaņā ar 1997. gada pamatnostādnēm), saskaņā ar kurām ir jāizvērtē nodokļu pasākums, par kuru ir runa apstrīdētajā lēmumā. *3F* apgalvo, ka tā kā Kopienas jūrnieku grupas pārstāve ir puse, kura varēja iesniegt komentārus par atbalsta sociālajiem aspektiem, ja būtu bijusi uzsākta pārbaudes procedūra saskaņā ar EKL 88. panta 2. punktu. Tādēļ Pirmās instances tiesai vajadzēja konstatēt, ka uz to individuāli attiecās Komisijas lēmums neuzsākt procedūru.

69. Es nevaru tam piekrist.

70. Kā Komisija pareizi norāda, ieinteresēto pušu tiesības iesniegt komentārus par sociāla rakstura apsvērumiem ir daļa no procesuālajām tiesībām, kuras ir pusēm, tiklīdz ir sākta pārbaudes procedūra saskaņā ar EKL 88. panta 2. punktu [42].

71. Tomēr *3F* ir jāpierāda, ka tā iztur tiesību celt prasību pārbaudi saskaņā ar spriedumu

42 — Šī ir loģiska iepriekš 16. zemsvītras piezīmē minētā Pirmās instances tiesas sprieduma (kuru apstiprinājusi Eiropas Kopienu Tiesa) lietā *Comité d'entreprise de la Société française de Production* u.c./Komisija interpretācija, un šajā spriedumā Pirmās instances tiesa nosprieda, ka organizācijas, kas pārstāv uzņēmuma darbiniekus, var kā ieinteresētās personas EKL 88. panta 2. punkta nozīmē iesniegt Komisijai sociāla rakstura apsvērumus.

lietā *Plaumann*/Komisija [43]. Pati iespēja, ka *3F* (kā eventuālu atbalsta saņēmēju darbinieku pārstāve) varēja pierādīt, ka tās tiesības iesniegt komentārus pārbaudes procedūras laikā saskaņā ar EKL 88. panta 2. punktu negatīvi ietekmēja Komisijas lēmums neuzsākt šo procedūru, ir pietiekama vienīgi tam, lai nošķirtu to kā "ieinteresēto pusi" EKL 88. panta 2. punkta nozīmē.

37. punktā nepareizi piemēroja *Plaumann*/Komisija virknes judikatūru, konstatējot, ka fakts, ka atbalsts tiek nodots tā eventuālajiem saņēmējiem (kuģu īpašniekiem) caur bruto algu samazināšanos, ir nepietiekams, lai pierādītu, ka *3F* bija individuāli skarta.

72. Apgalvotais procesuālo tiesību liegums nav pietiekams, lai *3F* individuāli nošķirtu saskaņā ar spriedumā lietā *Plaumann*/Komisija paredzēto tiesību celt prasību pārbaudi [44].

75. *3F* apgalvo, ka atbilstoši Tiesas spriedumam lietā *ARE* arodbiedrība ir individuāli skarta tiktāl, ciktāl tās dalībnieku stāvokļus tirgū ir būtiski ietekmējuši nodokļu pasākumi [45]. Kaut gan Tiesa šajā spriedumā norādīja uz "tirgus dalībniekiem" [46], ar kuriem parasti saprot uzņēmumus, *3F* apgalvo, ka tās pārstāvētie darbinieki arī var tikt uzskatīti par tirgus dalībniekiem, ņemot vērā īpašo uzmanību, kas tiem pievērsta 1997. gada pamatnostādnēs.

73. Tādēļ otrais apelācijas sūdzības pamats ir jānoraida.

Trešais apelācijas sūdzības pamats

74. Ar trešo apelācijas sūdzības pamatu *3F* apgalvo, ka Pirmās instances tiesa rīkojuma

76. Komisija norāda, ka šī lieta ir jānošķir no lietas *ARE*. Šis prasības pieteikums attiecas uz Komisijas lēmumu neuzsākt pārbaudes procedūru saskaņā ar EKL 88. panta 2. punktu, bet lietā *ARE* runa bija par otru lēmumu, kas bija pieņemts pēc pārbaudes procedūras, kuras rezultātā tika pieņemts pirmais lēmums, ar kuru sākotnējā atbalsta shēma tika atzīta par nelikumīgu. Turklāt

43 — Pārbaude, kurai ir ievērojami augstāks slieksnis, skat. šo secinājumu 28. un 31. punktu.

44 — Skat. šo secinājumu 16. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Comité d'entreprise de la Société française de Production* u.c./Komisija, 50.–53. punkts, kurā tiek akceptēts Pirmās instances tiesas sprieduma 41. un 42. punkts.

45 — Sprieduma 70. punkts.

46 — Sprieduma 72. punkts.

atšķirībā no faktiem, kas ir lietas *ARE* pamatā, šī prasības pieteikuma fakti neattiecas uz situāciju par tiešo atbalstu un prasību atcelt tiesību aktu necēla atbalsta eventuālo saņēmēju tiešie konkurenti.

77. Komisija iztirzā pēdējo argumentu, apgalvojot, ka *3F* dalībnieki nevar tikt uzskatīti par "tirgus dalībniekiem" tādā nozīmē, kā tas ir izklāstīts spriedumā lietā *ARE*, un nevar tikt uzskatīti par to kuģu īpašnieku tiešajiem konkurentiem, kas eventuāli saņems atbalstu to spējas samazināt bruto algas dēļ. Ja konstatētu, ka tie ir tiešie konkurenti, tad Komisija apgalvo, ka *3F* dalībnieki būtu tādā pašā stāvoklī, kādā atrodas zemnieki lietā *ARE*, un to prasības pieteikums būtu nepieņemams uz praktiski tādiem pašiem pamatiem, jo visus Kopienas jūrniekus varētu uzskatīt par kuģu īpašnieku konkurentiem (ne tikai dāņu jūrniekus, kurus pārstāv *3F*) [47].

78. Manuprāt, ir divi aspekti, kurus var izsecināt no Pirmās instances tiesas konstatācijām pārsūdzētā rīkojuma 37. punktā.

79. Pirmkārt, Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka *3F* pārstāvētie jūrnieki nekonkurēja ar kuģu īpašniekiem, kas ir eventuālie atbalsta saņēmēji. Es neredzu nekā īpaši pretrunīga šajā apgalvojumā. Ja *3F* jūrnieki konkurētu ar kuģu īpašniekiem, tad to stāvoklis būtu analoģisks zemnieku stāvoklim lietā *ARE* un tās prasība nebūtu pieņemama tādēļ, ka tā nav bijusi skarta individuāli. Tādēļ es piekrītu Komisijas argumentam, ka *3F* nevar pierādīt pieņemamību uz šī pamata.

80. Otrkārt, ja eventuālais labums kuģu īpašniekiem tiek nodots ar iespēju samazināt bruto algas, tad sākotnējam labumam ir jānokļūst pie pašiem jūrniekiem [48].

81. To atzinušai, Pirmās instances tiesai, manuprāt, vajadzēja izvērtēt, vai šo jūrnieku, kuri ir *3F* dalībnieki, konkurētspējas stāvoklis bija negatīvi ietekmēts salīdzinājumā ar jūrniekiem, kuri nav *3F* dalībnieki. Tomēr šī tiesa to neizdarīja [49].

47 — Sprieduma 72. punkts.

48 — Būdami spējīgi pieprasīt zemākas bruto algas par to pašu neto labumu sev, attiecīgie jūrnieki tiek padarīti konkurētspējīgāki.

49 — Šī pieeja bija atbilstoša Pirmās instances tiesas konstatācijai pārsūdzētā rīkojuma 32. punktā. Tomēr *3F* apstrīdēja šo konstatāciju pirmajā apelācijas sūdzības pamatā, kas, manuprāt, ir jāapstiprina. Skat. šo secinājumu 62.–65. punktu.

82. Tādēļ es secinu, ka apelācijas sūdzības trešais pamats ir jāapstiprina tiktāl, ciktāl Pirmās instances tiesa neizvērtēja, kāda bija atbalsta iedarbība uz *3F* dalībnieku stāvokli salīdzinājumā ar citiem jūrniekiem.

Ceturtais apelācijas sūdzības pamats

83. Pārsūdzētā rīkojuma 38.–40. punktā Pirmās instances tiesa konstatēja, ka *3F* nevarēja pierādīt tiesības celt prasību, pamatojoties uz to, ka tās kā sarunu rīkotājas intereses varēja tikt tieši ietekmētas. Šajā sakarā tā nošķīra *3F* stāvokli no prasītāju apvienotajās lietās *Van der Kooy* u.c./Komisija [50] (*the Landbouwschap*) un prasītāju lietā *CIRFS* u.c./Komisija [51] (*the International Rayon and Synthetic Fibre Committee*) stāvokļa.

84. *3F* apgalvo, ka Pirmās instances tiesa pieļāva kļūdu, veicot nošķiršanu un secinot, ka *3F* nevarēja pierādīt tiesības celt prasību uz šī pamata. Šajā sakarā *3F* uzskata, ka tiesa var uzskatīt, ka tāda arodbiedrība kā *3F* ir individuāli skarta un nošķirta, ja šai arodbiedrībai ir bijusi īpaša nozīme atbalsta piešķiršanā vai saistībā ar nosacījumu noteikšanu, ar kuriem attiecīgais atbalsts tiks atļauts. Šajā sakarā *3F* interpretē šīs lietas nevis kā izņēmuma gadījumus, bet kā divus atšķirīgus piemērus par plašāku principu, proti, ka apvienības stāvoklis ir jānošķir un jāindividualizē, ja tai ir bijusi īpaša nozīme atbalsta piešķiršanā vai to nosacījumu noteikšanā, ar kuriem atbalsts tiks atļauts.

85. Ja šajās lietās tiek noteikts šāds princips, tad *3F* nozīme kā koplīgumu sarunu rīkotājai — ieskaitot sarunas par tās dalībnieku darba nosacījumiem — ar kuģu īpašniekiem, kas ir eventuālie atbalsta saņēmēji, padara to par daļu no sistēmas atbalsta nodošanai tā eventuālajiem saņēmējiem. *3F* no šī apgalvojuma izvirza trīs atsevišķus argumentus.

86. *3F* apgalvo, ka, pirmkārt, tai tādējādi ir tāda pati nozīme kā *Landbouwschap* apvienotajās lietās *Van der Kooy* u.c./Komisija un ir jāatzīst, ka tai ir līdzīgs statuss, lai tā varētu pierādīt tiesības celt prasību, pamatojoties uz to, ka tās kā sarunu rīkotājas nozīme bija negatīvi ietekmēta [52].

87. Komisija apgalvo, ka *3F* nav — atšķirībā no *Landbouwschap* apvienotajās lietās *Van der Kooy* u.c./Komisija — cieši saistīta ar attiecīgo atbalstu un tā nerīkoja sarunas par

50 — Iepriekš minēts šo secinājumu 16. zemsvītras piezīmē.

51 — Iepriekš minēts šo secinājumu 17. zemsvītras piezīmē.

52 — *3F* arī vēlas nošķirt sevi no prasītāja stāvokļa lietā *Comité d'entreprise de la Société française de Production* u.c./Komisija, pamatojoties uz to, ka *3F* konkurētspējas stāvokli faktiski ietekmē atbalsts. Es apskatu šo argumentu šo secinājumu 105.–113. punktā.

veidu, kādā valsts nodeva atbalstu tā eventuālajiem saņēmējiem. *3F* ir vienkārši viena no vairākām arodbiedrībām, kuru dalībnieki ir jūrnieki. Tā nav faktiska situācija, kas to nošķir no visām pārējām personām.

88. *3F* otrais arguments ir, ka, lai gan tai nebija nekādas nozīmes sarunās par 1997. gada pamatnostādnēm, ar prasības pieteikuma palīdzību tā rīkojās, lai aizsargātu tās dalībniekus, kas ir speciāla grupa, kuru īpaši aizsargā šīs pamatnostādnes. Kļūdaina 1997. gada pamatnostādņu interpretēšana (kas, kā apgalvo *3F*, ir notikusi tiktāl, ciktāl attiecīgais atbalsts tika uzskatīts par saderīgu ar kopējo tirgu) nelabvēlīgi iedarbosies uz *3F* un tās dalībniekiem. Tādēļ, lai gan fakts, ka tā iesniedza sūdzību Komisijā, nevar būt pietiekams, lai pierādītu tiesības celt prasību, *3F* (gluži kā prasītājam lietā *CIRFS* u.c./Komisija) ir tiesības celt prasību, lai nodrošinātu, ka tās dalībnieki ir aizsargāti saskaņā ar 1997. gada pamatnostādnēm.

89. Uz *3F* otro argumentu Komisija atbild, ka prasītāja tiesības celt prasību lietā *CIRFS* u.c./Komisija izrietēja no tā stāvokļa kā sarunu ar Komisiju saistībā ar atbalstu attiecīgajā nozarē rīkotāja. Tādēļ Pirmās instances tiesa darīja pareizi, ka nošķīra to lietu no šīs lietas. Komisija piebilst, ka, ja tiktu uzskatīts, ka *3F* ir tiesības celt prasību, lai "uzraudzītu" 1997. gada pamatnostādnes, tad tas būtiski pavājinātu prasību būt individuāli skartam.

90. *3F* trešais arguments ir tāds, ka tā bija sarunu rīkotāja, kaut gan neveiksmīgi, oponējot pret to, lai Dānijas valdība ieviestu attiecīgo nodokļu pasākumu.

91. Komisija atbild, ka *3F* vienīgi iebilda pret nodokļu pasākumiem, kurus ieviesa Dānijas valdība. *3F* par tiem nerīkoja sarunas. Tādēļ tā uz šī pamata nevar tikt raksturota kā sarunu rīkotāja.

92. Es pēc kārtas apskatīšu *3F* argumentus.

93. Pirmkārt, *3F* tiecas pierādīt, ka spriedums apvienotajās lietās *Van der Kooy* u.c./Komisija un spriedums lietā *CIRFS* u.c./Komisija ilustrē plašāku noteikumu.

94. Protams, šo lietu faktiskie apstākļi ir diezgan atšķirīgi. *Landbouwschap* spriedumā apvienotajās lietās *Van der Kooy* u.c./Komisija

rīkojās kā audzētāju organizāciju pārstāvis sarunās ar Nīderlandes valdību par gāzes tarifu. Tas arī bija puse līgumā par tarifiem un aktīvi piedalījās pārbaudes procedūrā saskaņā ar EKL 88. panta 2. punktu. Toties *The International Rayon and Synthetic Fibre Committee* spriedumā lietā *CIRFS* u.c./Komisija rīkoja sarunas nevis ar dalībvalsti, bet ar Komisiju, rīkojoties kā sarunu rīkotājs pamatnostādņu pieņemšanas procesā. Tas arī veica darbības saistībā ar nozares restrukturizācijas procesu un — gluži kā *Landbouwschap* spriedumā apvienotajās lietās *Van der Kooy* u.c./Komisija — iesniedza apsvērumus pārbaudes procedūras laikā. Saistībā ar abiem prasītājiem minētajās lietās tika konstatēts, ka tiem ir tiesības apstrīdēt Komisijas attiecīgos lēmumus Kopienu tiesās [53].

95. Es esmu gatava pieņemt, ka šīs abas lietas nav pilnībā izņēmuma gadījumi, bet gan tāda vispārīgāka principa ilustrācijas, ka tiesības celt prasību var pierādīt prasītājs, kas var pamatot, ka attiecīgais atbalsts ir ietekmējis tā kā sarunu rīkotāja stāvokli [54] neatkarīgi no tā, vai Komisija ir vai nav uzsākusi pārbaudi. Manuprāt, šis konkrētais veids, lai pierādītu individuālo skaršanu, nav nesaderīgs ar pārbaudi, kas izklāstīta spriedumā lietā *Plaumann*/Komisija [55]. Turklāt man šķiet, ka apsvērumi gan par iespēju vērsties tiesā, gan par sociālo politiku ļoti sliecas par labu šādai pieejai. Tādēļ es izvērtēšu veidus, kādos *3F* apgalvo, ka tās kā sarunu rīkotājas stāvokli ietekmēja atbalsts.

96. Kaut gan *3F* kā koplīgumu sarunu rīkotājai var būt nozīme atbalsta nodošanā kuģu īpašniekiem [56], tai nav nekādas rīcības brīvības saistībā ar nodokļu atvieglojumiem, kas sākotnēji piešķirti jūrniekiem, kas maksā nodokļus. Šajā ziņā tā nav sarunu rīkotāja [57].

97. Šo iemeslu dēļ es nepieņemu *3F* argumentu.

53 — Skat. iepriekš 16. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu apvienotajās lietās *Van der Kooy* u.c./Komisija, 25. punkts, un iepriekš 17. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *CIRFS* u.c./Komisija, 30. punkts.

54 — Kā Pirmās instances tiesa norāda pārsūdzētā rīkojuma 38. punktā.

55 — Ja, *a contrario*, Tiesa neuzskata šo par vispārēju principu, atšķirības starp *3F* stāvokli un apstākļiem gan spriedumā apvienotajās lietās *Van der Kooy* u.c./Komisija un spriedumā lietā *CIRFS* u.c./Komisija, manuprāt, liegtu *3F* pierādīt tiesību celt prasību pēc analoģijas ar šīm lietām.

56 — Ar iespēju, kas sniegta kuģu īpašniekiem saskaņā ar attiecīgajiem nodokļu pasākumiem, samazināt bruto algas, bet tajā pašā laikā samazinot neto algas.

57 — *3F* apgalvojums, ka tās kā sarunu rīkotājas par koplīgumiem nozīmi nelabvēlīgi ietekmēja atbalsts, tiek apskatīts šo secinājumu 105.–113. punktā.

98. Otrkārt, manuprāt, *3F* nevar tikt uzskatīta par "sarunu rīkotāju" saistībā ar 1997. gada pamatnostādnēm. Tai nebija nekādas nozīmes sarunās par šīm pamatnostādnēm, un tādēļ tā nevar uz šī pamata pierādīt tiesības celt prasību. Turklāt *3F* arguments, ka tā vēlējās aizsargāt savus dalībniekus no kļūdainas pamatnostādņu interpretēšanas, nemaina šo nostāju. Tā kā tai nav noteikta sarunu rīkotājas nozīme pašu 1997. gada pamatnostādņu izveidē, *3F* nevar apgalvot, ka tā vēlas aizsargāt sevi vai savus dalībniekus, lūdzot Komisijai uzsākt pārbaudes procedūru saskaņā ar EKL 88. panta 2. punktu (lai nodrošinātu pamatnostādņu pareizu piemērošanu), bet iesākumā nepierādot, kādā veidā tās vai tās dalībnieku konkurētspējas stāvoklis ir ticis nelabvēlīgi ietekmēts.

99. Tādēļ *3F* otrais arguments nav neatkarīgs pamats, lai pierādītu tiesības celt prasību, bet tā vietā ir atkarīgs no tā, ka *3F* pierāda nelabvēlīgu ietekmi uz tās konkurētspējas stāvokli vai uz tās dalībnieku konkurētspējas stāvokli. Šis arguments var tikt izvirzīts tikai gadījumā, ja *3F* var pierādīt šādu iedarbību [58].

58 — Tāpat skat. šo secinājumu 105.–113. punktu.

100. Pēdējā argumentā, lai pamatotu ceturto apelācijas sūdzības pamatu, *3F* izvirza savu iebildumu pret nodokļu pasākumiem valsts līmenī. Komisija apgalvoja rakstveida apsvērumos, ka diametrāls iebildums pret pasākumu nebija saderīgs ar apgalvojumu par to, ka tā bija iesaistīta sarunās, kuru rezultātā tika noteikts šis pasākums. Tomēr Komisija tiesas sēdē turpināja pausto, apgalvojot, ka, lai cik lielā mērā arodbiedrība varētu būt iesaistīta likumdošanas procesā valsts līmenī, tā nekad nevarētu iegūt tiesības celt prasību, lai uz šī pamata apstrīdētu Komisijas lēmumu neuzsākt pārbaudes procedūru saskaņā ar EKL 88. panta 2. punktu. Komisija ieteica, ka daudz atbilstošāk būtu bijis apstrīdēt atbalstu valsts tiesās, kam pēc tam sekotu Tiesā iesniegtais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar EKL 234. pantu.

101. Es nepieņemu, ka arodbiedrībai, kas pilnībā piedalās sarunās par atbalsta shēmu valsts līmenī, bet galu galā cieš neveiksmi un tai neizdodas novērst, ka šī shēma tiek realizēta, tiek liegts apstrīdēt Komisijas lēmumu neuzsākt pārbaudes procedūru (un tā vietā tai ir jāizmanto daudz līkumaināks un mazāk noteikts ceļš, izmantojot tiesvedības

valsts tiesās un lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu) [59].

102. Tomēr, ja attiecīgā arodbiedrība ir vienīgi atainojusi, ka tā ir iesniegusi formālus iebildumus, tā nav pierādījusi, ka tā bija sarunu rīkotāja. Tas, vai prasītāja iesniedza pietiekamus pierādījumus, lai pamatotu apgalvojumu, ka tā bija sarunu rīkotāja, ir jautājums, kas ir jānosaka Pirmās instances tiesai.

103. Šajā lietā Pirmās instances tiesa konstatēja faktu [60], ka *3F* nebija pierādījusi, ka tā bija rīkojusi sarunas par nodokļu pasākumiem ar Dānijas valdību. Tā kā nav pamata, ar kuru tiktu apgalvota pierādījumu sagrozīšana, šī faktu konstatācija nevar tikt apstrīdēta.

104. Iepriekš minēto iemeslu dēļ es noraidītu apelācijas sūdzības iesniedzējas ceturto apelācijas sūdzības pamatu.

59 — Šajā sakarā es velētos izteikt stipru atbalstu komentāriem, kurus paudis ģenerāladvokāts Džeikobss [*Jacobs*] 37.–49. punktā savos secinājumos Tiesas 2002. gada 25. jūlija spriedumam lietā C-50/00 P *Unión de Pequeños Agricultores* (Krājums, I-6677. lpp.); piekļuve Tiesai ar valsts tiesas starpniecību un lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar EKL 234. pantu nav ideāls aizvietotājs piekļuvei saskaņā ar EKL 230. pantu.

60 — Pārsūdzētā rīkojuma 40. punktā.

Galīgais lēmums par pieņemamību

105. Atbilstoši Tiesas statūtu 61. pantam, ja Tiesa atceļ Pirmās instances tiesas nolēmumu, tā var pati taisīt galīgo spriedumu attiecīgajā lietā, ja to ļauj tiesvedības stadija, vai nodot lietu atpakaļ sprieduma taisīšanai Pirmās instances tiesai.

106. Manuprāt, *3F* ir pierādījusi, ka Pirmās instances tiesa pieļāva kļūdu tiesību piemērošanā sakarā ar to, ka tā neizvērtēja, vai *3F* dalībnieku stāvokli bija nelabvēlīgi ietekmējis attiecīgais atbalsts.

107. Vai *3F* ir izdarījusi pietiekami daudz, lai tai kā prasītājai tiktu piešķirtas tiesības celt prasību Pirmās instances tiesā?

108. Apskatot lietas materiālus, kas iesniegti Tiesā un Pirmās instances tiesā, man šķiet, ka *3F* arguments, ka tās konkurētspējas stāvoklis tādējādi bija nelabvēlīgi ietekmēts, ir kļūdains. Kopienu pamatnostādņu nozīmē, nevar nelabvēlīgi ietekmēt attiecīgais atbalsta pasākums.

109. Apstrīdētie pasākumi izpaužas nodokļu atvieglojumu formā.

113. Tādēļ, lai gan es uzskatu, ka pirmais un trešais apelācijas sūdzības pamats ir pamatots, Tiesai tomēr, manuprāt, apelācijas sūdzība būtu jānoraida kā nepieņemama.

110. Jūrnieks var vienīgi saņemt nodokļu atvieglojumu, ja viņam arī ir jāmaksā ienākuma nodoklis. Tādēļ tikai nodokļus maksājoši jūrnieki var gūt labumu no pasākumiem, par kuriem *3F* vēlas, lai Komisija veiktu pārbaudi.

Tiesāšanās izdevumi

111. 1997. gada Kopienu pamatnostādnes īpaši definē "Kopienas jūrniekus" kā personas, kam jāmaksā nodokļi kādā EK dalībvalstī. Jūrnieku grupa, kas gūst labumu no attiecīgajiem pasākumiem, tādēļ ir, kā to pareizi uzsvērusi Komisija, tāda pati kā jūrnieku grupa, kuru tiecas aizsargāt Kopienu pamatnostādnes.

114. Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kam spriedums ir nelabvēlīgs, piesprieţ atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs.

112. No tā izriet, ka jūrnieku, kas ir *3F* dalībnieki, konkurētspējas stāvokli salīdzinājumā ar jūrniekiem, kas nav Kopienas jūrnieki

115. Komisija ir prasījusi atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Tā kā es uzskatu, ka spriedumam ir jābūt nelabvēlīgam pret apelācijas sūdzības iesniedzēju, Komisijas prasījumi par tiesāšanās izdevumiem ir jāapmierina.

Secinājumi

116. Tādēļ es Tiesai iesaku:

— atcelt pārsūdzēto rīkojumu;

— noraidīt prasību kā nepieņemamu;

— piespriest *3F* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.